

Rusavhengige får endelig tannbehandling

FunkisHuset i Sandnes er et helse- og omsorgstilbud til personer over 18 år som er avhengige av illegale rusmidler. Tannlegebehandling inngår som en naturlig del av tilbudet, men det viste seg å være vanskelig å finne en tannlege som ville behandle akkurat disse pasientene. Lederen ved huset lette lenge og vel, og har nå endelig funnet en som brukerne åpenbart liker og har tillit til. Tannlegen, Ralf Husebø, er også glad for samarbeidet med FunkisHuset.

Tidende kommer til Sandnes sentrum og ramler inn dørene sammen med flere andre akkurat idet FunkisHuset åpner onsdag 1. februar. Vi kommer inn til lyse trivelige lokaler, tilbud om helsetjenester, dusj, vaskemaskin og rene klær, muligheter for bruk av telefon og Internett; og varme på peisen, kaffe, hjemmebakt kake og frukt. Sånn er det hver mandag, onsdag og fredag. Mandag og fredag er det varm mat å få også, men ikke onsdag, for da serveres det middag hos Frelsesarmeen. Til gjengjeld er onsdag tannlegedag for brukerne av FunkisHuset. Fra halv ett til tre er Ralf Husebø bare deres.

– Jeg har fem personer på tannlegelisten i dag, forteller sykepleier og sosionom Bjørg Vedal, og fortsetter å forklare: – De som vil til tannlegen skriver seg på en liste her hos oss, og så ringer vi dem når vi har satt dem opp på en time. For å følge opp og prøve å sikre at de kommer til timen, ringer vi dem gjerne både dagen før de skal til behandling, og likeledes samme dag, hvis de ikke dukker opp her i huset på formiddagen. Vi går som regel sammen bort til tannlegen, men noen går direkte uten å komme innom her først. Det hender også rett som det er at de ikke kommer til timen. Dagsformen varierer veldig hos brukerne våre, og mange har tannlegeskrekk, så det er flere grunner

til at de kan trekke seg når dagen kommer, selv om de i utgangspunktet er motiverte.

– Hvor lenge har dere kunnet tilby tannbehandling?

– Vi har hatt tanker om å tilby tannbehandling helt siden vi startet opp i 2004, forteller daglig leder av FunkisHuset, sosionom Åse Odland: – I september i fjor fikk vi 250 000 kroner av Sosial- og helsedirektoratet til dette, og da satte jeg i gang det som skulle vise seg å bli en lang jakt på tannlegen. Jeg ringte først til Den offentlige tannhelsetjenesten, for å sjekke mulighetene for kjøp av tjenester der. Der fikk jeg til svar at det ikke var mulig for dem å påta seg flere oppgaver, på grunn av stort arbeidspress, tannlegemangel og ubesatte stillinger. Da tok jeg for meg telefonkatalogens gule sider, og begynte å ringe rundt til tannleger i vårt nærrområde. Det var ikke særlig fruktbart, så jeg fikk etter hvert ideen om å ta kontakt med lederen i Rogaland Tannlegeforening, Bernt Vidar Vagle. Jeg spurte om han kunne hjelpe oss med å finne en privatpraktiserende tannlege som ville samarbeide med oss. Han kunne ikke hjelpe oss så direkte, men han ga meg en liste over tannleger som han tenkte seg kunne være villige til å ta en sånn oppgave.

– Og da gikk det greit å finne en?

– Nei, ikke helt. Jeg ringte først til flere som ikke var interessert, men traff etter noen telefoner en som var positiv. Han ringte imidlertid tilbake dagen etter, og sa at han ikke turte likevel. Han var redd for å miste de andre pasientene sine, hvis han slapp våre brukere inn i praksisen. Tiden gikk, og jeg fant ingen tannlege som ville eller kunne hjelpe oss. Flere av de privatpraktiserende jeg snakket med sa at dette var et offentlig ansvar. Til slutt øynet jeg et lite håp da Den offentlige tannhelsetjenesten sa at de kunne stille med lokaler hvis jeg fant en tannlege

som var villig til å behandle. Det hørtes tungvint ut, men jeg trodde at det var det som måtte bli løsningen, i mangel av noen bedre. Men så ble jeg tipset om Ralf Husebø, og etter at vi fikk kontakt med ham, er alle tannlegeproblemer løst. Han er et funn. Hans måte å legge dette opp på i sin egen praksis, hvordan han tenker og behandler brukerne, er akkurat det vi trenger. Vi er også veldig fornøyd med at vi kan tilby brukerne både akutt og kurativ behandling, i motsetning til ordninger vi kjenner til i andre byer, der det bare tilbys akutt hjelp.

– Brukerne kan komme akkurat som de er, sier Bjørg Vedal. Det er for eksempel ikke noe krav at de ikke skal være ruset, verken i FunkisHuset eller hos tannlegen. Det eneste vi må si, er at de ikke må ha brukt amfetamin de siste to dagene før tannbehandling, for det går dårlig i kombinasjon med bedøvelsen. Og så vet de at de ikke får noen smertestillende tabletter som de kan ta med seg derfra.

– Hvor langsiktig er avtalen dere har med Husebø?

– Vi fikk bare brukt 20 000 av de 250 000 vi fikk i fjor, siden vi ikke kom i gang før i desember. Dermed er 230 000 overført til i år. Vi får se hvor langt vi kommer med det. Signaler fra myndighetene tyder på at vi får mer midler så vi kan videreføre ordningen. I tillegg til tannbehandling hver onsdag, har vi laget en avtale med en tannpleier, som skal starte opp med noen temadager om tannhelse i slutten av februar, og som siden kommer til å være her fast og gi veiledning et par timer i uken. Hun er forresten gift med tannlegen.

Og da er klokken blitt kvart over tolv, og siden dagens første tannlegepasient ikke har vist seg i FunkisHuset, går Bjørg Vedal og Tidende sammen bort til tannlegen, for å se om han kommer dit på egen hånd. Det gjør han. Presis klok-

Tannlege Ralf Husebø og en av hans pasienter, Rune Østebø, er begge fornøyd med avtalen tannlegen har med FunkisHuset i Sandnes.

ken halv ett sitter pasienten i stolen. Han er i gang med en ganske omfattende runde tannbehandling, etter å ha holdt seg unna tannlegestolen i en ti års tid. Han forteller at han har hatt mye tannverk.

– Denne pasienten har vært her tre ganger tidligere, og er nå ferdig med behandling og trekking av tenner i overkjeven, forteller Ralf Husebø:

– I dag skal vi ta underkjevens høyre side, der jeg skal trekke én rotstubb, og se på hva vi skal gjøre med en annen tann som har et hull.

Det viser seg at tannen med hull har dårlig prognose, så det blir til at den må trekkes den også. Vel en time senere, mange bedøvelser, og mye linking for å få tannen med den lange bøyde roten ut, er pasienten ferdig for denne gang. For ham blir det ett besøk til, med underkjevens venstre side, før Husebø kan begynne å tilpasse protesen som skal erstatte de tapte tennene.

Pasienten kan ikke få fullrost tannlegen og hans måte å være på. Vi hører også at det ryktes i FunkisHuset at denne tannlegen er det ikke skummelt å gå til, og det er flere som har gått så langt som å anbefale tannlegebesøk etter at de har vært hos Ralf Husebø.

Men på venteværelset sitter en kvinne som ikke er så optimistisk når hun tenker på sine egne tenners fremtid. Hun har stort behandlingsbehov, og har fått gjort noe allerede, men nå har

hun nesten bestemt seg for at hun vil ha helprotese. Hun vil likevel høre hva tannlegen synes. Selv synes hun det er liten vits i å reparere de tennene hun har, hvis de likevel skal ut om et par år. Litt snakk frem og tilbake fører til at hun går med på å gi de tennene hun har en sjanse til, og seg selv en sjanse til å passe bedre på dem. Hun setter seg i stolen, og ved siden av sitter Bjørg Vedal, som alltid følger med helt inn til tannlegen, når brukerne vil.

– Det er stor forskjell på hvor godt folk passer på tennene sine, og sånn er det i denne gruppen pasienter også, forteller Ralf Husebø, som allerede har ferdigbehandlet flere av FunkisHusets brukere. Det er flere som til tross for mange års rusavhengighet ikke har hatt behov for noe særlig behandling, mens et par av de jeg har behandlet har måttet trekke alle tennene. Det er ikke noe med rusen i seg selv som skader tennene, med mindre man bruker midler som gir munntørrehet. Det er det rusen fører med seg som gjør at de som er avhengige ikke passer på tannhelsen. Det er det faktisk ikke alle disse pasientene som er klar over.

Ralf Husebø forteller videre at han stort sett retter seg etter sosialkontorets kriterier når det gjelder hva han utfører av behandling, men legger til at dette likevel blir mer fleksibelt, siden FunkisHuset er en stiftelse. Dermed går det an å vise skjønn, og av og til gå litt uten-

om reglene som gjelder i kommunen. Avtalen han har med FunkisHuset er at de tar seg av det som har med å sette opp pasienter og kalle inn. Han tar imot dem som kommer, og kommer det ingen får han likevel betalt for den tiden han har satt av. Inntjeningen er riktignok lavere enn den ellers ville vært i et tilsvarende tidsrom. Det er likevel ikke slik at det er mangel på pasienter som gjør at han synes det er berikende å behandle denne gruppen.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi